

EDUSKUNNAN VASTAUS 35/2004 vp

Hallituksen esitys laiksi työneuvostosta ja eräistä työsuojelun poikkeusluvista ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Asia

Hallitus on antanut vuoden 2003 valtiopäivillä eduskunnalle esityksensä laiksi työneuvostosta ja eräistä työsuojelun poikkeusluvista ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 142/2003 vp).

Valiokuntakäsittely

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on antanut asiasta mietinnön (TyVM 1/2004 vp).

Päätös

Nyt koolla oleva eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

työneuvostosta ja eräistä työsuojelun poikkeusluvista

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Työneuvoston toimivalta ja järjestysmuoto

1 §

Työneuvoston asema

Työneuvosto on työministeriön alainen riippumaton erityisviranomainen, joka antaa lausuntoja 7 §:ssä tarkoitettujen työlainsäädännön alaan kuuluvien lakien soveltamisesta ja tulkinasta. Työneuvosto käsittelee ja ratkaisee myös 9 §:ssä tarkoitettussa työsuojelupiirin työsuojelutoimiston poikkeuslupa-asiassa antamaa päätöstä koskevan oikaisuvaatimuksen.

2 §

Kokoonpano

Työneuvostossa on sivutoimiset puheenjohtaja ja vähintään kahdeksan jäsentä ja jokaisella jäsenellä, puheenjohtajaa lukuun ottamatta, kaksi henkilökohtaista varajäsentä. Jäsenten on oltava työlainsäädäntöön ja työöloihin perehtyneitä henkilöitä.

Puheenjohtajan ja yhden jäsenen sekä tämän varajäsenten on oltava tuomarin virkaan vaadittavan tutkinnon suorittaneita henkilöitä, joiden ei voida katsoa edustavan työnantaja- eikä työntekijätahoja. Puheenjohtajan estyneenä ollessa

toimii työneuvoston puheenjohtajana edellä sanottu tuomarin tutkinnon suorittanut jäsen tai hänen varajäsenensä. Yhden muun jäsenen ja hänen varajäseniensä on oltava tehtävään soveltuvan tutkinnon suorittaneita, erityisesti työsuojelukysymyksiin perehtyneitä henkilöitä, joiden ei myöskään voida katsoa edustavan työnantaja- eikä työntekijätahoja. Työneuvoston muista jäsenistä ja heidän varajäsenistään yhtä monen on oltava työ- tai virkasuhteisiin perehtyneitä työnantaja- ja työntekijätahoja edustavia henkilöitä.

Työneuvoston jäsenten ja heidän varajäsentensä on oltava 20 vuotta täyttäneitä.

Työneuvostolla on yksi sihteerin virka. Sihteerin on oltava tuomarin virkaan vaadittavan tutkinnon suorittanut ja työolainsäädäntöön perehtynyt.

3 §

Asettaminen

Valtioneuvosto nimittää työneuvoston jäsenet ja varajäsenet kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Yhden jäsenistä valtioneuvosto määrää työneuvoston puheenjohtajaksi. Ennen työsuojelukysymyksiin perehtyneiden jäsenten nimittämistä on sosiaali- ja terveysministeriölle varattava tilaisuus lausunnon antamiseen. Työnantaja- ja työntekijätahoja edustavat jäsenet ja varajäsenet nimitetään työnantajajhdistysten edustavimpien keskusjärjestöjen ja työntekijäin ja toimihenkilöiden edustavimpien keskusjärjestöjen esityksestä. Tullakseen huomioon otetuiksi on keskusjärjestöjen edellä tarkoitetuissa esityksissä mainittava kaksi kertaa niin monta ehdokasta kuin on nimitettäviä jäseniä. Esityksiin on liitettävä selvitys siitä, että henkilöt suostuvat ottamaan jäsenyyden vastaan. Jos järjestöt eivät sitä varten määrätyn ajan kuluessa tee asianmukaisia esityksiä, nimittää valtioneuvosto kuitenkin jäsenet ja heidän varajäsenensä.

Eron työneuvoston jäsenelle ja varajäsenelle myöntää valtioneuvosto. Samalla valtioneuvosto nimittää jäsenelle tai varajäsenelle seuraajan jäljellä olevaksi toimikaudeksi edellä tässä pykälässä säädettyä menettelyä noudattaen. Valtioneuvosto voi vapauttaa työneuvoston jäsenen

työneuvoston jäsenyydestä vain, jos hän ei enää täytä 2 §:n 2 momentissa säädettyä kelpoisuutta tai jos hän itse pyytää eroa. Jos työneuvoston jäsen tai varajäsen kuolee kesken toimikauden, nimittää valtioneuvosto hänelle seuraajan tässä pykälässä säädettyä menettelyä noudattaen.

4 §

Työneuvoston jäsenten asema

Työneuvoston jäsenet ja varajäsenet toimivat virkavastuulla.

5 §

Työneuvoston päätösvalta ja päätöksenteko

Työneuvosto kokoontuu puheenjohtajan kutsusta. Työneuvosto on päätösvaltainen, kun läsnä ovat puheenjohtaja tai hänen sijaisensa sekä vähintään neljä muuta jäsentä tai heidän varajäsentänsä, joista yhtä monen on oltava työnantaja- ja työntekijätahoja edustavia henkilöitä.

Työneuvosto käsittelee 9 §:ssä tarkoitettua poikkeuslupaa koskevan oikaisuvaatimuksen erityisessä kokoonpanossa, jossa on puheenjohtaja tai hänen sijaisensa, tuomarin virkaan vaadittavan tutkinnon suorittanut jäsen tai hänen varajäsenensä, erityisesti työsuojelukysymyksiin perehtynyt jäsen tai hänen varajäsenensä sekä yksi työnantaja- ja yksi työntekijätahoja edustava jäsen tai heidän varajäsenensä.

Työneuvosto tekee päätöksensä esittelystä. Esittelijänä toimii työneuvoston sihteerin, puheenjohtaja tai tämän sijainen. Jos asiaa päätettäessä ilmenee eriäviä mielipiteitä, päätetään asia äänestämällä noudattamalla samaa menettelyä kuin monijäsenisessä tuomioistuimessa.

Puheenjohtaja tai hänen estyneenä ollessaan hänen sijaisensa voi yksin ratkaista työneuvoston käsiteltäväksi jätetyn 9 §:ssä tarkoitettua poikkeuslupaa koskevan oikaisuvaatimuksen, jos asia on kiireellinen tai jos päätös voidaan perustaa työneuvoston samanlaatuisessa asiassa aikaisemmin antamaan päätökseen. Puheenjohtajan on viipymättä saatettava päätöksensä työneuvoston käsiteltäväksi. Puheenjohtajan pää-

töstä on noudatettava, kunnes työneuvosto on ratkaissut asian. Puheenjohtajan tämän momentin nojalla tekemään päätökseen ei saa erikseen hakea muutosta.

6 §

Asioiden käsittely työneuvostossa

Asioiden käsittelyyn työneuvostossa noudetaan hallintolakia (434/2003), ellei tässä laissa toisin säädetä.

2 luku

Työneuvoston lausunnot

7 §

Lausunnon antaminen

Työneuvoston tehtävänä on antaa pyynnöstä lausuntoja työaikalain (605/1996), vuosilomalaain (272/1973), työturvallisuuslain (738/2002), nuorista työntekijöistä annetun lain (998/1993) ja kotitaloustyöntekijän työsuhteesta annetun lain (951/1977) soveltamisesta ja tulkinnasta sekä siitä, onko yritystä pidettävä sellaisena, että siihen sovelletaan yhteistoiminnasta yrityksissä annettua lakia (725/1978).

Lausuntopyyntö on esitettävä kirjallisesti.

8 §

Lausunnonpyytäjä ja sen pyytäminen

Työneuvoston lausuntoa voi pyytää:

- 1) tuomioistuim;
- 2) työsuojelupiirin työsuojelutoimisto;
- 3) työnantajien tai työntekijöiden keskusjärjestö;
- 4) valtion työmarkkinapolitiikkaa käsittelevä ministeriö;
- 5) kirkon sopimusvaltuuskunta;
- 6) kunnallinen työmarkkinalaitos; tai
- 7) Ahvenanmaan maakunnan hallitus taikka Ahvenanmaan maakunnan kunnallinen sopimusvaltuuskunta.

3 luku

Eräät työsuojelun poikkeusluvat ja niitä koskevat muutoksenhakuasiat

9 §

Työsuojelupiirien poikkeuslupa-asiat

Työsuojelupiirin työsuojelutoimisto voi myöntää hakemuksesta poikkeuksia seuraavien säännösten perusteella:

- 1) vuosilomalain 22 §;
- 2) työaikalain 14 §:n 1 ja 3 momentti;
- 3) työaikalain 26 §:n 1 momentin 14 kohta;
- 4) työaikalain 27 §:n 1 momentti;
- 5) työaikalain 36 §:n 1 momentti;
- 6) nuorista työntekijöistä annetun lain 15 §.

10 §

Poikkeuslupa-asian käsittely työsuojelupiirissä

Ennen kuin työsuojelupiirin työsuojelutoimisto tekee 9 §:ssä tarkoitetun päätöksen, on työnantajan varattava työehtosopimuslain (436/1946) nojalla sitovan työehtosopimuksen perusteella valitulle asianomaiselle luottamusmiehelle tai työsopimuslain (55/2001) 13 luvun 3 §:ssä tarkoitetulle luottamusvaltuutetulle mahdollisuus tulla kuulluksi asiassa joko suullisesti tai kirjallisesti. Jollei työpaikalla ole luottamusmiestä tai luottamusvaltuutettua, kuulemismahdollisuus on varattava työsuojeluvaltuutetulle, ja jollei tätäkään ole, kuulemismahdollisuus on varattava kullekin työntekijälle, jota päätös koskee.

Jos poikkeuslupa-asiaa ei voida työsuojelupiirin työsuojelutoimistossa heti lopullisesti ratkaista, ja kyse on voimassa olevan poikkeuslupan jatkamisesta, voidaan antaa väliaikainen päätös, joka on voimassa enintään siihen asti, kunnes asia voidaan lopullisesti päättää.

Myönnetty poikkeuslupa voidaan peruuttaa, jos luvan myöntäminen on perustunut virheellisiin tietoihin asiaan vaikuttavista tosiasioista tai olosuhteet ovat päätöksen antamisen jälkeen olennaisesti muuttuneet. Poikkeuslupaa peruutettaessa määrätään myös päivä, mistä lukien lu-

van voimassaolo päättyy. Päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta.

11 §

Muutoksenhaku työsuojelupiirin poikkeuslupa-asiassa antamaan päätökseen

Työsuojelupiirin poikkeuslupa-asiassa antamaan päätökseen voi vaatia kirjallisesti oikaisua työneuvostolta. Päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Poikkeuslupan hakijan on tehtävä oikaisuvaatimus 30 päivän kuluessa siitä, kun hän on saanut päätöksestä tiedon, ja muun oikaisuvaatimuksen tekijän siitä, kun päätös tai sen jäljennös on pantu nähtäville työpaikalle. Oikaisuvaatimus on toimitettava työneuvostolle.

Oikeus oikaisuvaatimuksen tekemiseen on:

- 1) poikkeuslupan hakijalla;
- 2) niillä 10 §:n 1 momentissa tarkoitetuilla työntekijöiden edustajilla tai työntekijöillä, joita on kuultu tai joita olisi pitänyt kuulla ennen työsuojelupiirin työsuojelutoimiston asiassa tekemää ratkaisua; ja
- 3) sillä, jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun työsuojelupiirin työsuojelutoimiston päätös välittömästi vaikuttaa.

12 §

Oikaisuvaatimuksen käsittely työneuvostossa

Oikaisuvaatimus on käsiteltävä työneuvostossa kiireellisenä.

Suullisessa menettelyssä voidaan kuulla asianosaisia, 10 §:n 1 momentissa tarkoitettua luottamusmiestä tai luottamusvaltuutettua, työsuojeluvalluutettua, asiantuntijoita sekä vastaanottaa muuta selvitystä. Käsittely voidaan rajoittaa koskemaan vain osaa asiasta, asianosaisten käsitysten tai työpaikan olosuhteiden selvittämistä taikka sitä voidaan rajoittaa muulla vastaavalla tavalla.

13 §

Muutoksenhaku työneuvoston oikaisuvaatimuksen johdosta antamaan päätökseen

Työneuvoston oikaisuvaatimuksen johdosta antamaan päätökseen haetaan muutosta kirjallisella valituksella työtuomioistuimelta siten kuin tässä laissa sekä työtuomioistuksesta annetussa laissa (646/1974) säädetään. Valitus on toimitettava työneuvostolle, jonka tulee toimittaa valitusasiakirjat sekä valituksesta antamansa lausunto työtuomioistuimelle. Muutoin valitukseen sovelletaan, mitä 11 §:ssä säädetään määräajasta ja oikeudesta tehdä oikaisuvaatimus.

4 luku

Erinäisiä säännöksiä

14 §

Työlainsäädännön kehittämisesitykset

Työneuvosto voi myös tehdä tarpeelliseksi katsomiaan esityksiä toimialaansa kuuluvan työlainsäädännön kehittämiseksi.

15 §

Virka-apu

Työneuvostolla on oikeus saada tämän lain mukaisten tehtäviensä hoitamiseksi virka-apua poliisilta ja muilta viranomaisilta.

16 §

Palkkiot

Työneuvoston jäsenten palkkiot vahvistaa työministeriö.

17 §

Työneuvoston asiakirjat ja poikkeuslupa-päätökset

Työneuvoston lausunnot ja päätökset sekä työsuojelupiirin työsuojelutoimiston poikkeus-

lupia koskevat päätökset annetaan asianosaisille maksutta.

18 §

Työjärjestys

Työneuvosto hyväksyy itselleen työjärjestyksen.

19 §

Asetuksenantovaltuutus

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä asian esittelystä, puheenjohtajan ja sihteerin tehtävistä, sihteerin viran täyttämisestä, päätösten ja lausuntojen allekirjoittamisesta sekä työneuvoston työjärjestyksen sisällöstä.

20 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

Tällä lailla kumotaan työneuvostosta ja työsuojelun poikkeusluvista 8 päivänä elokuuta 1946 annettu laki (608/1946) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

21 §

Siirtymäsäännökset

Jos muussa laissa tai asetuksessa viitataan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleeseen työneuvostosta ja työsuojelun poikkeusluvista annettuun lakiin, on sen sijasta sovellettava tätä lakia.

Lain voimaan tullessa työneuvoston jäsenet ja varajäsenet pysyvät tehtävissään jäljellä olevan toimikautensa loppuun.

Lain voimaan tullessa työneuvostossa vireillä olevat asiat käsitellään loppuun noudattaen tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä ja työsuojelupiirin työsuojelulautakunnan poikkeuslupajaostossa vireillä olevat asiat käsitellään soveltuvin osin tämän lain mukaisesti.

Laki

työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa annetun lain 18 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa 16 päivänä helmikuuta 1973 annetun lain (131/1973) 18 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 17/1993 ja 10/1997, uusi 4 momentti seuraavasti:

18 §

— — — — —
Työsuojelupiirin työsuojelutoimiston anta-

maan päätökseen, joka koskee työneuvostosta ja eräistä työsuojelun poikkeusluvista annetun lain (/) 9 §:ssä tarkoitettuja poikkeuslupia, voi

vaatia työneuvostolta kirjallisesti oikaisua siten kuin siinä laissa säädetään. Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20__.

Laki

työtuomioistuimesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työtuomioistuimesta 31 päivänä heinäkuuta 1974 annetun lain (646/1974) 1 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 59/2001, seuraavasti:

_____ 1 § _____ keusluvista annetun lain (/) 13 §:ssä tarkoitetun valituksen työneuvoston oikaisuvaatimukseen antamasta päätöksestä.

Työtuomioistuin käsittelee ja ratkaisee myös työehtosopimuksen yleissitovuuden vahvistamisesta annetun lain (56/2001) 9 §:ssä tarkoitetun valituksen työehtosopimuksen yleissitovuudesta ja työneuvostosta ja eräistä työsuojelun poik- _____

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20__.

Laki

vuosilomalain 22 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 30 päivänä maaliskuuta 1973 annetun vuosilomalain (272/1973) 22 § seuraavasti:

_____ 22 § _____ 5 §:n 1 momentin loman jakamista koskevista säännöksistä.

Poikkeusluvut _____

Työsuojelupiirin työsuojelutoimisto voi, milloin pakottavat syyt sitä vaativat, hakemuksesta myöntää poikkeuksia 4 §:n loman antamista ja _____

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20__.

Laki

työaikalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 9 päivänä elokuuta 1996 annetun työaikalain (605/1996) 14 §:n 1 ja 3 momentti, 26 §:n 1 momentin 14 kohta, 27 §:n 1 momentti ja 36 § seuraavasti:

14 §

Poikkeuksellinen säännöllinen työaika

Jos työ on laadultaan sellaista, että sitä suoritetaan vain aika ajoin sen vuorokautisen työajan kuluessa, jona työntekijän on oltava valmiina työhön, työsuojelupiirin työsuojelutoimisto voi antaa määräämillään ehdoilla luvan poiketa 6 §:n säännöksistä.

— — — — —
 Työsuojelupiirin työsuojelutoimisto voi määräämillään ehdoilla antaa luvan järjestää työaika 7 §:ssä säädetyllä tavalla sellaisissakin töissä, joita ei kyseisessä säännöksessä ole mainittu, jos se on välttämätöntä.

26 §

Yötyö

Työ, jota tehdään klo 23:n ja 6:n välisenä aikana, on yötyötä. Työnantajan on työsuojeluviranomaisen pyynnöstä ilmoitettava tälle säännöllisesti teettämästään yötyöstä. Yötyötä saa teettää:

— — — — —
 14) työsuojelupiirin työsuojelutoimiston luvalla ja sen määräämin ehdoin työssä, jossa työn tekninen laatu tai muut erityiset syyt sitä vaativat.

27 §

Vuorotyö ja yövuorot jaksotyössä

Vuorotyössä vuorojen on vaihduttava säännöllisesti ja muututtava ennakolta sovituin ajanjaksoin. Vuorojen katsotaan vaihtuvan säännöllisesti, kun vuoro jatkuu enintään yhden tunnin yhdessä työhön sijalle tulleen vuoron kanssa tai kun vuorojen väliin jää enintään yhden tunnin aika. Työsuojelupiirin työsuojelutoimisto voi myöntää luvan poiketa siitä, mitä tämän momentin ensimmäisessä virkkeessä säädetään.

36 §

Poikkeuslupa

Jos työvuoroluettelon laatiminen on työn epä-säännöllisen luonteen vuoksi erittäin vaikeaa, työsuojelupiirin työsuojelutoimisto voi myöntää siitä vapautuksen osittain tai kokonaan. Poikkeusluvassa voidaan määrätä, että työvuoroluettelosta käy ilmi viikoittainen vapaa-aika.

Jos työsuojelupiirin työsuojelutoimisto on myöntänyt työnantajalle 1 momentissa tarkoitetun vapautuksen eivätkä olosuhteet ole luvan myöntämisen jälkeen muuttuneet olennaisesti, työnantaja ja 10 §:ssä tarkoitettu työntekijöiden edustaja voivat sopia työsuojelutoimiston myöntämän vapautuksen jatkamisesta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
 20 .

Laki

nuorista työntekijöistä annetun lain 15 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan nuorista työntekijöistä 19 päivänä marraskuuta 1993 annetun lain (998/1993) 15 §, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 408/1996 ja 754/1998, seuraavasti:

15 §

Poikkeusluvut

Työsuojelupiirin työsuojelutoimisto voi määräämillään ehdoilla sallia:

1) erityisestä syystä 2 §:n 3 momentissa tarkoitettun henkilön työskentelyn esiintyjänä tai avustajana taide- ja kulttuuriesityksissä sekä muissa vastaavissa tilaisuuksissa, jos kyseinen toiminta ei vaaranna lapsen turvallisuutta taikka aiheuta haittaa hänen terveydelleen, kehitykselleen tai koulunkäynnilleen;

2) 14 vuotta täyttäneen nuoren työntekijän pitemmän työssä 2 §:n 2 momentin 2 kohdan sekä 2 luvun säännöksistä poikkeavasti, jos hänen ammatillinen kehityksensä tai muu tärkeä syy sitä edellyttää.

Työsuojelupiirin työsuojelutoimisto ei kuitenkaan voi antaa lupaa teettää nuorella työntekijällä 5 §:ssä sallitun ylityötuntimäärän lisäksi enempää kuin 40 tuntia ylityötä kalenterivuodessa eikä myöntää poikkeusta 8 §:n 1 ja 2 momentin lepoaikaa koskevista säännöksistä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20____.

Helsingissä 20 päivänä huhtikuuta 2004